

Conjuncturele Analyse: De Kracht van het Moment

Wat is er specifiek aan dit moment? Welke kaarten liggen vandaag op tafel die er twee jaar terug niet lagen en die er binnen een half jaar misschien ook niet meer zijn? Conjuncturele analyse is tegelijk een theoretisch model en een praktische werkvorm om in de woorden van Paulo Freire 'de wereld te lezen'. En dit op een manier die onze helpt om als activisten het maximale uit dit moment te halen in ons streven naar sociale verandering.

Historische achtergrond

Het model van de conjuncturele analyse is ontstaan in Midden-Amerika in de schoot van groepen die werkten vanuit de 'popular education' traditie van Paulo Freire. De theorie achter de conjuncturele analyse is een samengaan van inzichten uit die Freire traditie en het werk van de Italiaanse marxist Antonio Gramsci. Gramsci wou in het Italië van de jaren '20 begrijpen waarom kleine boeren de fascistische dictator Mussolini steunden en zo rechtstreeks tegen hun eigen belangen ingingen. Hij ontwikkelde een theorie die een onderscheid maakt tussen een lange termijn structuur en een korte termijn conjunctuur die dit mee verklaart.

Er zijn ons geen andere groepen bekend die er in een Europese context aan de slag mee gaan.

Handelingsruimte

Eén van de belangrijke begrippen in de conjuncturele analyse is 'free space' (letterlijk: vrije ruimte) of ook wel handelingsruimte. Het gaat over de ruimte die we in de huidige context en met kennis van de bestaande machtsverhoudingen hebben om aan sociale verandering te werken. Denk even aan een schaakbord. Je hebt keuze tussen pionnen. Keuzes die we vandaag maken zullen ook een impact hebben op de evolutie van de toekomstige handelingsruimte waarover we zullen beschikken. Denk bijvoorbeeld even aan de recente actualiteit rond vluchtelingen.

Hoe ga je strategisch met het concept handelingsruimte aan de slag? We stellen drie stappen voor:

- **Verkennen,...**

Wat is de handelingsruimte waarover we vandaag beschikken? Welke spelers/actoren zijn er op het veld? Welke actievormen worden als legitiem beschouwd? Hoe groot is het draagvlak voor ons verhaal?

- **... innemen,...**

Bezetten we de beschikbare handelingsruimte optimaal?

- **... vergroten!**

Hoe kunnen we de toekomstige handelingsruimte vergroten? Op welke manieren kunnen we het draagvlak en de steun voor ons verhaal en onze acties vergroten?

Proces conjuncturele analyse

Hieronder schetsen we het eigenlijke proces van de conjuncturele analyse. Hou er rekening mee dat deze stappen niet als een vaste chronologie moeten gezien worden. Hoewel je vaak bij fase 1 zal beginnen en dan vervolgens de andere doorlopen, is het in de praktijk zo dat het soms een meerwaarde is terug te keren naar een eerdere fase om die te verrijken met nieuwe inzichten of een verandering in de actualiteit. Aangezien deze oefening het huidige moment reflecteert is het ook aanbevolen de oefening regelmatig te herhalen, omdat de condities waarbinnen we werken – los van een meer stabiele structuur op lange termijn – ook aan veranderingen onderhevig zijn.

Stap 1: onszelf en onze belangen identificeren

Wie zijn we en hoe zien wij de wereld? Op welke manier wordt onze blik gekleurd door ons gender, klasse, etniciteit, seksualiteit en dergelijke?

Willen of niet, we zijn een onderdeel van de samenleving en structuur zoals die vandaag is.

Nuttige werkvormen:

- Privilege Walk
- Reddingsboten
- Spectogram

Stap 2: de thema's en strijd benoemen

Welke strijd is op dit moment het meest cruciaal voor onze groep? Wat zijn de tegengestelde belangen die spelen rond dit thema? Wat is het waarvoor we concreet strijden, op korte en op lange termijn? Wat is de geschiedenis van dit thema/deze strijd die aan dit moment vooraf gaat?

Nuttige werkvormen:

- Probleemboom
- Beeldentheater
- Tijdslijn (beweging versus systeem/bredere omgeving)

Stap 3: de krachten inschatten

Wie is met en wie is tegen ons in deze strijd? Wat zijn de korte en lange termijn belangen van onze bondgenoten en tegenstanders? Wat zijn hun sterktes en zwaktes? Zijn er veel 'neutralen'? Wat zou het vergen om die laatste aan onze kant te krijgen? Welke kant lijkt op dit moment aan de winnende hand en waarom?

Werkvormen:

- Krachtveldanalyse
- Pillars of Power

Stap 4: actie plannen

Over welke handelingsruimte beschikken we? Hoe kunnen we onze sterktes maximaal benutten en werk maken van onze zwaktes? Welke acties kunnen we plannen? Welke impact hebben die op onze doelstellingen/strategie? Wie doet wat en tegen wanneer?

Werkvormen:

- Actiegallerij
- Tactische Ster

'Kennen en veranderen – dat is ons doel' – Augusto Boal

Gebruik, delen en verspreiding van deze tool zijn toegelaten voor niet-commercieel gebruik, mits vermelding van LABO vzw. Ieder gebruik of herwerken van deze tool kan enkel onder dezelfde 'creative commons' licentie.